

A FOTÓMŰVÉS ZET SZÜLETÉSE

Július elsejéig látható a Szépművészeti Múzeum legújabb időszak kiállítása, melyen a modern fotográfiáig vezető út mérföldkövei követhetők nyomon. A 200 képet bemutató nemzetközi tárlaton hungaricum életművel rendelkező neves magyar alkotók (Kertész, Moholy-Nagy, Pécsi) is méltó helyet kaptak.

A „Lélek és Test”, valamint a „Hervé 100” hangos közönségikert arató fotókiállítások szentháromságát most „A piktorializmustól a modern fotográfiáig (1889-1929)” alcímet viselő tárlat koronázza. A Szépművészeti Múzeum míves oszlopai mögött vezető idővonal fala az Eiffel-torony elkészültétől, azaz akár a „panamázás” fogalmának megszületésétől egészen a gazdasági világválság kirobbanásáig, vagy ha úgy tetszik, az első Oscar-díj átadásáig kalauzolja a látogatókat a világtörténelem Ariadne-fonala mentén. A legelső és egyben legrégebbi fotográfia viszont Rejlander jóval korábban, 1850 körül datált Álom című portréja. Így a vissza az időben üzenete talán még hitelesebbé teszi a lágyrajz objektívek és nemeseljárások látható alkalmazását a festészet helyébe

kívánczó új művészet számára. Az impresszionisták példáját fényecettel alkotó fényképészek követték, kiknek művei hasonló megdöbbenést váltottak ki a közönségből és kritikusokból, mint Cézanne, Monet és Renoir kezdeti szalonművei. A kankalinszedés vagy éppen egy faszor szintelen ábrázolása a képi képzelgés szivárványozásával szinte szint visz a látogató szemébe, aki a mai információs tömkelegben már bőven hozzáedződött a valóság túéles illetve torzonborzon manipulált leképezéséhez. De azért olyan szép és megnyugtató ez a békebeli tréning, hogy vajon a kékség fellegei és a repcemezők állandósága ugyanolyan volt a XX. század fordulóján is? Utólag látván, a festészet delejéhez mért hasonulás segített hozzá majdan a fotózás művészi rangra emelkedéséhez és a kor közízlésének elfogadásához.

Baki Péter kurátor az esztétikai értelmet fentebb stílbe szövő montázsok, kollázsok és fotogramok korszakának modern irányzatából is felvillantott néhány emblemikus alkotást. Mert ez a kiállítás komoly nemzetközi összefogás és szervezőmunka által olyan gyűjteményekből kölcsönzött fényképeket, mint a New York-i MOMA és a George Eastman House, a párizsi Pompidou és a Musée d’Orsay, a kölni Ludwig Múzeum, a császárvárosi Albertina, no és a hazai fronton kihagyhatatlan Magyar Fotográfiai Múzeum Kecskemétről. A „Fotóművészet Születése” tárlatának központi felvétele a némafilmek korának függöny mögé bújt sztárját, Gloria Swanson-t ábrázolja. Edward Steichen

1924-ben készült és ma is divatlapba illően attraktív portréja mellett Kaffka Margit, Greta Garbo, Egon Schiele, Vlagyimir Majakovszkij, Oskar Kokoschka, Gustav Klimt és Jean Cocteau eredeti vonásai szinte régi ismerősként üdvözölnek. A képek között Rudolf Koppitz hölgyeket beszédes négyességben mutató pigmentnyomatos kompozíciója és csatornában pihenő csónakjának arany metsző ívei feltétlenül figyelemre és kiemelésre méltóak. A legendás „Fedélköz” felvétele vagy éppen Lartigue kutyákat óriási prémbundában sétáltató Bois de Boulogne-beli úrihölgye, sőt még a suhanást elcsípő autóversenyes expozíciója is fotótörténeti érdekesség. Nem beszélve azokról a kiállított ósmasínákról (Blair, Contessa-Nettel, Gaumont, ICA, Kodak, Leitz, Rodenstock, Thornton Pickard, Zeiss), melyek kémlelő nyílása mögött annyian komponáltak.

A bemutatott repertoár magyar vonatkozásai között világraszóló fotóművészeinknek sincsen oka szégyenkezni, sőt! Balogh Rudolf, Pécsi József és André Kertész életművéből is megcsillan az opus magnum a piktoralista pontvilágításban. Az Új Tárgyilagosság irányzatának sajátos képi nyelvét Moholy-Nagy László vizuális megjelenítéseiben ismerhetjük meg, ami egyben a tárlat folyamányának végkifejletébe kalauzolja el a szemet és a lelket. Érdeemes tehát kiszakadni a mindennapok impulzusbombázásaiból és részt venni a Szépművészeti Múzeum elsötétített és dokkolókapus időutazásán. A látogató a megapixel digitális világából legalább egy órára kibillentve, a fotóművészet születésénél bábáskodókkal együtt 200 képben lehet jelen. Szép fényeket és jó szórakozást kívánok!

Budapest, 2012.április 09.

Molnár Attila